

ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE A MOLDOVEI

**Cu titlu de manuscris
CZU: 338.1 :331.101.6 (100) (043)**

POPA MARINA

**FACTORII CREȘTERII PRODUCTIVITĂȚII MUNCII ÎN CONDIȚIILE
INTERNAȚIONALIZĂRII ECONOMIILOR NAȚIONALE**

**Specialitatea : 521.02. ECONOMIE MONDIALĂ; RELAȚII
ECONOMICE INTERNAȚIONALE**

Autoreferatul tezei de doctor în științe economice

Chișinău, 2018

**Teza a fost elaborată în cadrul catedrei Relații Economice Internaționale a
Academiei de Studii Economice a Moldovei**

Conducător Științific:

CHISTRUGA Boris, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar, specialitatea 521.02 – Economie mondială; Relații Economice Internaționale

Recenzenți oficiali:

1. **ROȘCA Petru**, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar, Universitatea Liberă Internațională din Moldova
2. **SÎRBU Olesia**, doctor în științe economice, director Centrul de Studii în Integrare Europeană, Academia de Studii Economice a Moldovei

Componența Consiliului Științific Specializat:

1. **LOBANOV Natalia, președinte**, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar
2. **HARCENCO Dorina**, secretar științific, doctor în științe economice, conferențiar universitar
3. **CAPSÎZU Valeriu**, doctor în științe economice, conferențiar universitar
4. **ȚĂU Nicolae**, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar
5. **CROTENCO Iuri**, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar

Susținerea tezei va avea loc la 29.06.2018, ora 10.00 în ședința Consiliului Științific Specializat D32.521.02-04 în cadrul Academiei de Studii Economice a Moldovei, pe adresa: MD-2005, or. Chișinău, str. Bănulescu Bodoni 59, bloc B, et.1, biroul 104.

Teza de doctor și autoreferatul pot fi consultate la Biblioteca Științifică a Academiei de Studii Economice a Moldovei și pe pagina web a CNAA. (www.cnaa.md)

Autoreferatul a fost expediat la 28 mai 2018.

Secretar științific al Consiliului Științific Specializat,
doctor în științe economice, conferențiar universitar

Harcenco Dorina

Conducător științific:
doctor habilitat în științe economice,
profesor universitar

Chistruga Boris

Autor:

Popa Marina

© Popa Marina, 2018

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța problemei abordate. Productivitatea muncii este un factor esențial în sporirea creșterii economice în condițiile internaționalizării națiunilor. Aceasta joacă un rol-cheie în determinarea nivelului de trai și gradul de bunăstare a factorului uman, ceea ce îi conferă o importanță semnificativă în politicile și strategiile de dezvoltare economică a țărilor. Creșterea productivității muncii este determinată de calitatea și abilitățile capitalului uman, de eficiența alocării resurselor, de modificările tehnologice, de cheltuielile efectuate în cercetare-dezvoltare. Este important de precizat că nu doar numărul și aptitudinile factorului uman implicat au un impact asupra productivității, ci eficiența cu care munca se combină cu alți factori de producție. Prin urmare, identificarea corectă a factorilor creșterii productivității muncii este fundamentul dezvoltării economice a statelor, iar acest aspect constituie un bun punct de plecare în cercetarea noastră.

În condițiile metamorfozei actuale a economiei naționale, stabilirea factorilor creșterii productivității muncii devine o necesitate pentru supraviețuirea țării noastre pe eșichierul regional și mondial. Cunoașterea acestora și combinarea lor strategică contribuie la sporirea productivității muncii, nemijlocit la creșterea bunăstării populației din Republica Moldova. Creșterea economică în țările lumii, inclusiv în Republica Moldova este direct proporțională cu ecuația productivității muncii care este dependentă de numărul de necunoscute exprimate de factorii determinanți ai acesteia. Prin această perspectivă, teza abordează aspectul creșterii economice și eterogenitatea factorilor sporirii productivității muncii atât în economia națională cât și în cea mondială.

Cercetarea și importanța studierii factorilor productivității muncii sînt o consecință și o necesitate generată de interesul sporit al Republicii Moldova spre cursul european. În acest context, este indispensabil să identificăm factorii specifici ai creșterii economice prin intermediul productivității muncii și a competitivității economice, cu scopul stabilirii unor strategii eficiente de dezvoltare a economiei naționale, propulsînd-o în circuitul economic mondial.

Scopul și obiectivele principale ale lucrării.

Scopul principal al tezei este identificarea și stabilirea eterogenității factorilor de sporire a productivității muncii prin prisma cercetării tipurilor specifici de determinanți ai creșterii productivității muncii în diferite stadii de dezvoltare a economiilor naționale. Totodată, scopul lucrării mai poate fi înglobat sub multiple aspecte: familiarizarea și definirea noțiunii de productivitate a muncii într-o manieră mai complexă, sintetizată dintr-un șir de teorii și abordări conceptuale de-a lungul timpului, ceea ce demonstrează interesul sporit al comunității savanților asupra acestei noțiuni.

Pentru realizarea scopului propus, au fost trasate următoarele **obiective de bază**:

- cercetarea teoriilor, stabilirea, identificarea, analiza și contribuția diversilor factori economici și sociali la creșterea productivității muncii, respectiv la dezvoltarea statelor prin prisma procesului de internaționalizare economică;
- determinarea evoluției productivității muncii în țările lumii, în mod particular SUA, UE, Japonia, Australia, Republica Moldova și impactul ei asupra creșterii economice;
- identificarea prin metoda corelării și a matricii Hard a determinanților specifici pentru fiecare țară a factorilor de creștere sau stagnare a productivității muncii;

- cercetarea factorilor creșterii productivității muncii în cei 25 de ani de independență a Republicii Moldova, cu precădere determinanții care au stagnat și continuă să fie un impediment în dezvoltarea economică a țării;
- analiza comparativă a factorilor de creștere a productivității muncii a regiunilor de dezvoltare economică Nord, Sud și Centru prin prisma competitivității economiei naționale.

Obiectul de studiu îl constituie factorii creșterii productivității muncii în condițiile internaționalizării economiilor naționale.

Baza informațională a lucrării o reprezintă rezultatele cercetărilor, studiile empirice și alte surse editoriale expuse în publicațiile periodice și în monografiile autorilor străini și autohtoni. La calcularea indicatorilor și a datelor empirice, au fost utilizate datele statistice din bazele de date ale Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, Organizației Națiunilor Unite, Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare, Forumului Economic Mondial, Băncii Mondiale, Fondului Monetar Internațional și Eurostat.

În calitate de surse de informare, au servit, de asemenea, rapoartele Ministerului Economiei și Infrastructurii, MIEPO, cercetările efectuate de organizațiile nonguvernamentale și nonprofit IDIS Viitorul și Expert-Grup, datele Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova etc.

Suportul metodologic și teoretico-științific al tezei se concentrează pe ansamblul de teorii și concepte ce vizează identificarea factorilor creșterii productivității muncii în țările lumii, în economia națională și aplicațiile fundamentale elaborate de către autori cu renume mondial (M. Porter, Solow, J. Tinbergen, B. Balassa, P. Samuelson, M. Manoilescu, J. D. Gwartney, L. Richard, J. Sachs și alții), precum și rezultatele unor cercetători din Republica Moldova (B. Chistruga, D. Moldovanu, Gr. Belostecinic, N. Țâu, C. Guțu, S. Chircă, N. Șișcan, N. Lobanov, L. Dodu-Gugea, R. Crudu, P. Roșca și alții).

Metodologia cercetării științifice este bazată pe utilizarea următoarelor metode de cercetare științifică: metoda abstracției, metoda deducției, inducției, metoda unității analizei cantitative și calitative, metoda observării, metoda studiului de caz, metoda analizei economice comparative, metode statistico-matematice și econometrice (metoda de corelare, calcule bazate pe metoda Matricea Hard etc.).

Noutatea științifică a rezultatelor obținute se reduce la următoarele:

- identificarea, ierarhizarea și completarea factorilor sporirii productivității muncii specifici fiecărei etape de creștere economică, de la economia bazată pe factori până la economia bazată pe bunăstare și fericire (completarea etapelor stadiale de dezvoltare economică propuse de Porter);
- reconceptualizarea factorului uman implicat în activitatea economică prin trecerea de la „HomoEconomicus” la „HomoTalentusLearnability”, prin identificarea clasei creative drept factor indispensabil în creșterea productivității muncii;
- definirea unui nou model de dezvoltare economică bazat pe creativitate, clasă creativă informație, inovație, cunoștințe, imaginație și talent în procesul de sporire a productivității muncii în economiile naționale;

- elucidarea factorilor determinanți ai productivității muncii în baza trinomului: „competitivitate-inovație-productivitate”, utilizând „Metoda de corelare a indicatorilor economici” și metoda propusă de Comisia Europeană, „Matricea Hard”;
- identificarea Indicelui de Productivitate (IP) în diferite etape stadiale ale economiilor naționale: Factor Driven, Efficiency Driven, Innovation Driven;
- utilizarea *metodei corelării indicatorilor economici și metodei Matricii Hard* privind determinarea factorilor de sporire a productivității muncii prin prisma creșterii bunăstării în regiunile de dezvoltare economică Nord, Centru și Sud din Republica Moldova;
- utilizarea conceptului de „țară inteligentă” prin definirea și identificarea modelui național de inovare-educație-cercetare, adaptat în baza modelului elvețian ERIC.

Semnificația și valoarea aplicativă a tezei:

- lucrarea poate fi abordată prin prisma unui interes deosebit, deoarece tema productivitatea muncii este foarte puțin cercetată de comunitatea savanților din țara noastră, în același timp este un subiect actual și esențial în creșterea economică a țării;
- metodologia utilizată în procesul de cercetare, demonstrează caracterul interdisciplinar și complex al lucrării, ce corespunde tendințelor actuale de dezvoltare a teoriei economice;
- rezultatele obținute din adaptarea modelului Matricea Hard la realitățile Republicii Moldova pot servi la resetarea Strategiei Moldova 2020, elaborate de Guvernul Republicii Moldova;
- lucrarea propune fundamentarea și promovarea mai multor factori de creștere a productivității muncii, care ar contribui la trecerea țării noastre de la etapa de dezvoltare economică bazată pe factori la cea bazată pe bunăstare;
- teza poate servi în calitate de suport teoretic și practic pentru structurile economice, fiind destinată profesioniștilor preocupați de elaborarea și implementarea strategiilor de dezvoltare economică, politicilor în domeniul creșterii economice și a relațiilor economice internaționale;
- rezultatele cercetării pot servi și în calitate de suport didactic la cursurile universitare „Economie Mondială”, „Relații economice internaționale”, „Economia țărilor lumii”.

Problema științifică importantă soluționată constă în determinarea factorilor creșterii productivității muncii la diferite etape stadiale de dezvoltare ale economiilor naționale, utilizând metoda de corelare a indicatorilor economici, metoda Matricea Hard, inclusiv stabilirea nivelului productivității muncii în Republica Moldova, propunând recomandări ce permit coeziunea acestui indicator în toate regiunile țării.

Direcțiile de soluționare a problemei cercetate. În vederea atingerii obiectivelor propuse, a fost analizat procesul de identificarea a factorilor creșterii productivității muncii, pe plan național și internațional, fiind propuse acțiuni privind stabilirea măsurilor de sporire a nivelului productivității muncii la nivel național și în cele trei regiuni administrative ale țării.

Aprobarea rezultatelor. Cele mai importante rezultate ale cercetării științifice au fost implimentate în proiectul instituțional 11.817.08.81A, Optimizarea politicilor de creștere economică în procesul integrării Republicii Moldova în Uniunea Europeană, 2011-2014 și în proiectul Programului de Stat, Creșterea economică durabilă în Republica Moldova prin asigurarea stabilității sistemului financiar național în contextul integrării regionale, 2011-2014, ASEM. Rezultatele cercetării au fost expuse la diverse manifestări științifice, inclusiv

internaționale organizate de ASEM, Universitatea de Științe Economice din Haricov, ASE București, Universitatea ORADEA din Oradea etc.

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele cercetării din cadrul tezei de doctor au fost acceptate spre implementare în activitatea Agenției pentru Proprietate Intelectuală din Republica Moldova, în cadrul S.A Bucuria, în activitatea de cercetare în Proiectul internațional Jean Monnet „Project Jean Monnet Chair in EU Policies towards Innovation, Creativity and Entrepreneurship/ EU2INNO, nr. ref. 2016/2332-574680-EPP- 1-2016-1MD-EPPJMO-CHAIR” și în activitatea didactică a Academiei de Studii Economice a Moldovei, confirmate prin acte de implementare.

Conținutul tezei de doctorat a fost discutat și aprobat în ședința catedrei Relații Economice Internaționale din 16.06.17 și a Seminarului Științific de Profil din 09.11.17 din cadrul ASEM.

Structura logică a tezei de doctorat este determinată de obiectivul și sarcinile cercetării. Lucrarea este structurată pe trei capitole, precedate de introducere, și succedate de concluzii și recomandări, 30 tabele, 98 figuri, 200 surse bibliografice, 24 anexe. Introducerea cuprinde totalitatea elementelor ce se referă la argumentarea actualității și a importanței temei de cercetare, prezentarea obiectului de cercetare, a suportului metodologic, științific și informațional, respectiv, expunerea gradului de studiere a temei date în lucrările savanților autohtoni și străini, formularea scopului și a obiectivelor propuse spre realizare, prezentarea elementelor de noutate științifică, identificarea valorii aplicative a subiectului investigat și redarea nivelului de implementare al rezultatelor obținute.

Capitolul 1: „Aspecte teoretico-metodologice privind factorii creșterii productivității muncii în contextul internaționalizării ” - conține aspectele teoretico-metodologice ale productivității muncii ca sursă de susținere a creșterii economice în condițiile internaționalizării economiilor naționale. Autorul conturează diferențele dintre noțiunea de productivitate, productivitate a muncii și factori ai productivității muncii, utilizând teoriile expuse de savanții autohtoni și străini. Totodată, se identifică, structurează și clasifică multitudinea de factori ai creșterii productivității muncii.

Capitolul 2: „Creșterea economică în economiile naționale din perspectiva identificării factorilor creșterii productivității muncii ” - se argumentează importanța determinării eficiente a factorilor de susținere a creșterii productivității muncii în țări aflate în diferite stadii de dezvoltare economică. Autorul calculează Indicele Productivității în diferite țări cu scopul de a identifica determinanții relevanți în sporirea sau stagnarea creșterii economice în țări precum SUA, Japonia, Australia, Irlanda și Uniunea Europeană.

Capitolul 3: „Factorii creșterii economice și a productivității muncii în Republica Moldova ” - este consacrat cercetării nivelului de dezvoltare a economiei Republicii Moldova, identificând principalii factori de sporire a productivității muncii în regiunile de dezvoltare economică a țării noastre, utilizând metoda corelării indicatorilor macroeconomici.

Fiecare capitol al lucrării se încheie cu expunerea concluziilor de bază și specificarea principalelor rezultate obținute.

Teza se finalizează cu prezentarea concluziilor generale și a recomandărilor. În compartimentul concluzii generale și recomandări, autorul formulează finalitățile principale

realizate în procesul de investigație științifică, prezentând elementele de noutate expuse în conținutul lucrării.

Publicații: La tema tezei au fost publicate 12 articole științifice cu un volum total de circa 10,12 coli de autor.

Cuvinte-cheie: productivitate, productivitatea muncii, internaționalizare, creștere economică, dezvoltare economică, flux economic, productivitatea totală a factorilor, indicele productivității, corelarea indicatorilor, inovație, creativitate, competitivitate, export, talent etc.

CONȚINUTUL TEZEI

În capitolul I „Aspecte teoretico-metodologice privind factorii creșterii productivității muncii în contextul internaționalizării” este prezentată sinteza privind conceptul de internaționalizare, productivitate și productivitatea muncii. În mod special au fost analizați factorii care determină creșterea productivității muncii în accepțiunile mai multor autori prin stabilirea factorilor specifici fiecărui tip de economie, pornind de la economia bazată pe factori până la economia bazată pe bunăstare.

Creșterea economică și internaționalizarea producției sunt două fenomene strâns legate. Din moment ce creșterea economică se datorează creșterii producției, atunci internaționalizarea creează oportunități de dezvoltare a acesteia. Internaționalizarea economiilor naționale, rezultă din expansiunea comerțului internațional, ca efect al economiilor din ce în ce mai deschise. Această creștere se amplifică odată cu creșterea acerbă a comerțului internațional, ce s-a dezvoltat foarte rapid începând cu secolul al XIX-lea și culminând cu anii 80 când comerțul cu bunuri și servicii a crescut de aproximativ 1000 de ori, în timp ce PIB-ul mondial s-a amplificat de 60 de ori. Acest lucru înseamnă că o proporție tot mai mare a producției naționale este exportată și că economiile naționale sunt din ce în ce mai încorporate în economia globală.

Tabelul 1.1 Internaționalizarea economiei mondiale prin prisma indicatorilor macroeconomici, în perioada anilor 1500 - 2016

	1500	1900	1970	1980	2000	2016
Economia mondială, sec. XIX-sec. XX	PIB mil.\$	248,308	2,732,131	3,287,911	11,883,810	32,286,779
	PIB/c.loc \$	568	1525	893	2679	5293
	EXPORT mil.\$		30,086	317,015	2,035,542	6,448,443
	ISD mil.\$			13,346	54,078	1,402,680
						75 685241
						10133
						20 589184
						1 450 926

Sursa: elaborat de autor în baza calculelor proprii și a datelor UNCTAD și The World Economy: a millennial perspective. <http://www.theworldeconomy.org/>

Progresul economic al unei țări depinde de gradul de mobilizare și folosire intensă a resurselor proprii (umane, materiale și financiare) și de eforturile fiecărui popor ce nu se pot izola de circuitul economic mondial. Ca urmare, progresul economic general al omenirii este rezultatul progresului economic al fiecărei țări în parte și al schimbului de valori materiale și spirituale între acestea, fiind materializat prin productivitate, care este un factor fundamental al bogăției unei națiuni. [2, pag.213]

Productivitatea este un indicator de performanță economică, un indicator calitativ a cărui evoluție reflectă într-o formă foarte sintetică perfecționarea tehnicii, a tehnologiilor și a organizării producției, calificarea și perfecționarea oamenilor.

Pe termen lung, productivitatea constituie principala sursă de creștere economică, fiind înglobată prin:

- creșteri mai rapide ale salariilor, ceea ce sporește puterea de cumpărare a angajaților;
- scăderi relative ale prețurilor pentru consumatori, care pot duce, de asemenea, la o îmbunătățire a puterii de cumpărare;
- profituri mai mari pentru companii, ceea ce favorizează creșterea investițiilor;
- creștere a veniturilor fiscale pentru guverne, care generează investiții. [Fig.1.1]

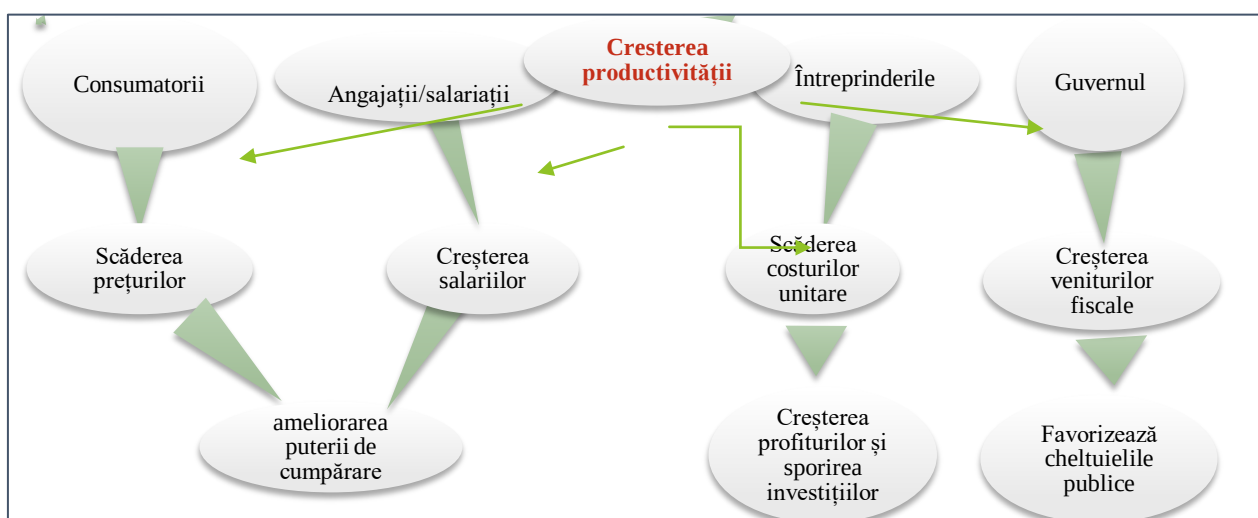

Fig. 1.1 Impactul creșterii productivității asupra economiei naționale

Sursa: adaptat și elaborat de autor după

<http://www.statcan.gc.ca/bsolc/francais/bsolc?catno=11F0026MIF2005003>

Necesitatea cercetării productivității rezidă din influența sa asupra nivelului de viață a locuitorilor unei națiuni.

$$\text{Nivel de viață} = \frac{\text{bogăție creată(PIB)}}{\text{populație}} \quad (1.1)$$

Nivelul de viață rezultă din trei factori de influență: productivitatea muncii, numărul mediu de ore per muncitor și numărul de active raportat la total locuitori. [Fig.1.2]

$$\frac{\text{bogăție creată}}{\text{populație}} = \frac{\text{bogăție creată}}{\text{muncă}} \times \frac{\text{muncă}}{\text{muncitor}} \times \frac{\text{muncitor}}{\text{populație}}$$

↑ ↑ }

Nivelul de viață productivitatea muncii cantitatea de muncă pe locuitor

Fig. 1.2 Relația dintre nivelul de viață și productivitatea muncii

Sursa: Adaptat de autor în baza

http://www.travail.gouv.qc.ca/fileadmin/fichiers/Documents/productivite_emploi/Monographie-productivite.pdf

Într-o economie prosperă este necesar asigurarea progresului social prin sporirea puterii de cumpărare și reducerea orelor de lucru pentru angajați. Satisfacerea acestor obiective e posibilă prin ameliorarea productivității muncii și prin promovarea procesului de producție. În același timp, creșterea productivității antrenează creșterea PIB/c.loc, prin urmare nu există creștere economică fără creștere a productivității.

Literatura de specialitate, exprimată prin teoriile și modelele propuse de savanții economiști din toate timpurile, identifică un șir de factori ce contribuie la creșterea productivității muncii. Studiile empirice sugerează că rata de creștere a productivității muncii este corelată cu resursele disponibile în economia națională, progresul tehnologic și instituțiile sub forma gradului de democrație și a stabilității politice. De exemplu, teoria neoclasică scoate în evidență importanța capitalului fizic și uman, presupunând că influențele tehnologice sunt exogene. Pentru a remedia ipoteza *ad hoc* a influențelor tehnologice exogene, teoria creșterii a inclus tehnologia în sistem ca factor endogen, sugerând că acumularea de cunoaștere poate genera randamente crescătoare așa cum sunt cele generate de acumularea capitalului uman. [Fig. 1.3]

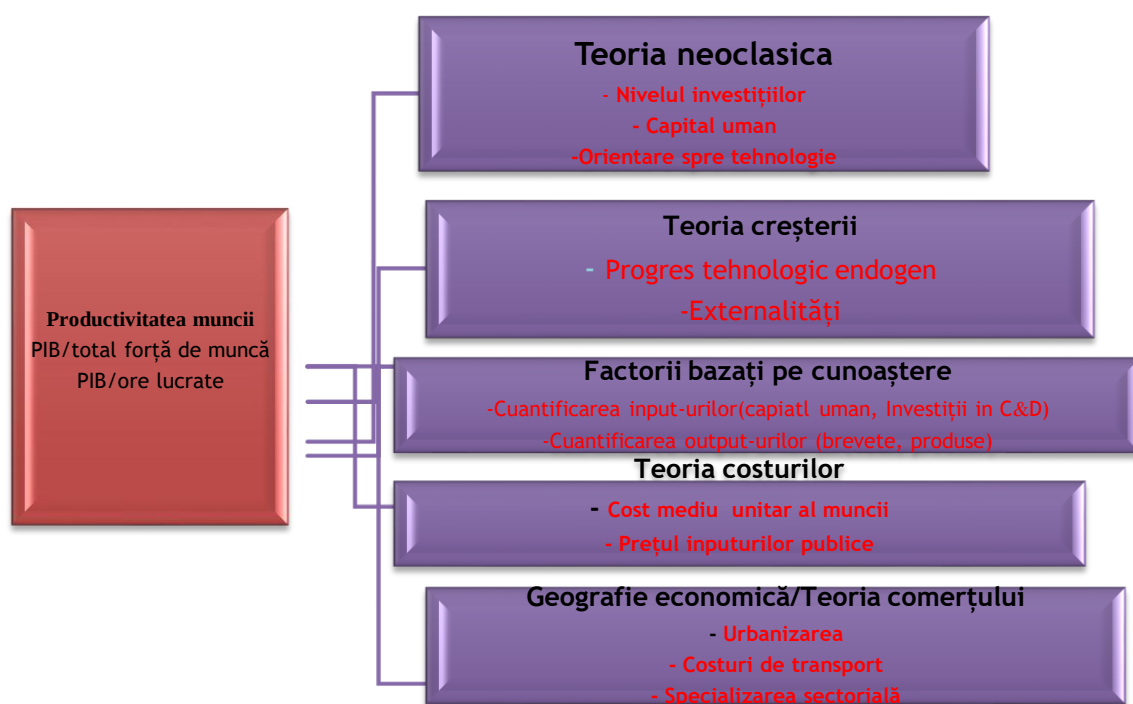

Fig. 1.3 Factorii determinanți ai productivității muncii în diferite accepțiuni economice

Sursa: Adaptat de autor după European Competitiveness Report 2003, [9, pag.131]

Costurile sînt un alt posibil mod de evaluare a productivității muncii. Teoriile economice care pun accentul pe costuri sunt: teoria lui Ricardo a avantajului comparativ sau teoria Heckscher - Ohlin. Costul mediu unitar este definit ca fiind raportul dintre costurile cu forța de muncă și unitatea de producție. Aici, numărătorul cuprinde atât salariul brut, cât și costurile indirecte pe salariat. În consecință, costurile mai mari implică o scădere a productivității.

Există și alți factori care pot afecta productivitatea muncii, însă aceștia nu pot fi ușor aproximați cantitativ. În această categorie se încadrează și multe din politicile guvernamentale, aglomerările industriale high-tech, inovațiile, investițiile sau exportul. (Das, Yildiz 2005) [Fig.1.4]

Fig.1.4 Unii factori ce contribuie la creșterea productivității muncii

Sursa: Das G. Foreign Direct Investment and Inequality in Productivity across Countries. 2015
http://www.waipa.org/wp-content/uploads/2016/07/Das-et-al_FDI-and-Inequality-in-Productivity-across-Countries.pdf

Empiric vorbind, cele mai prospere țări sau regiuni dețin o forță de muncă bine pregătită, un grad înalt de tehnologizare a economiei, o pondere înaltă a exportului în comerțul global, un nivel ridicat al PIB/c.loc.

După analizele propuse de savanții B. Amable și D. Guellec (1992), se disting mai mulți factori de sporire a productivității muncii: [13]

- **capital fizic** – datorită acumulării de capital și a investițiilor, se încorporează progrese majore în producție, ceea ce creează efecte favorabile asupra productivității sectoarelor din economie;
- **inovație tehnologică** – grație inovației tehnologice, se explică câștiguri ale productivității datorate introducerii în lanțul de producție a tehnologiilor moderne. La fel vor rezulta inputuri din ce în ce mai specializate, ceea ce va duce la o mai mare diviziune a muncii;
- **capital uman și mediul în care se formează** – angajatul cu cât este mai bine format cu atât poate progresa mai rapid și aduce beneficii companiilor și nemijlocit economiei. Producția unei firme depinde atât de capitalul fizic cât și de cel uman de care dispune, dar și de capitalul uman general existent pe piață;
- **capital public** - mecanismul creșterii productivității muncii este influențat de intervenția factorilor publici. Printre factorii publici care pot duce la creșterea randamentelor private se găsesc infrastructurile publice, cheltuielile de sănătate, educație și cercetare.

O cercetare amplă a productivității muncii este făcută în cadrul *Centrului de prosperitate economică și productivitate a Canadei*, care repartizează factorii săi de influență în patru categorii specifice: [15]

1. Abilitățile și nivelul de formare intelectuală a forței de muncă;
2. Tehnologia și capitalul fizic;
3. Modul de organizare a procesului de producție prin diversificarea modelelor de management utilizate.
4. Guvernul, care are abilități să influențeze prin diferite decizii ameliorarea capitalului uman, material și cel financiar în vederea creșterii productivității.

Generalizând toți factorii determinanți ai productivității muncii, pot fi sistematizați în următoarele categorii:

- factori naturali: clima, fertilitatea solului, bogăția zăcămintului, etc;
- Inovația amplificată prin:
 - factorii tehnici: cercetare și dezvoltare, aplicarea tehnicii și tehnologiilor moderne, nivelul calitativ al capitalului fix utilizat etc.;
 - factori economici – sociali - psihologici: ridicarea gradului de pregătire și calificare a forței de muncă, precum și a gradului de motivare și cointeresare materială a factorului de muncă, nivelul de conștiință profesională, stimularea morală – factor uman creativ, talentat, learnable;
- Sistem de management eficient: organizarea științifică a producției și a muncii contribuie la reducerea timpului de fabricație, de aprovizionare și desfacere, contribuind astfel la creșterea productivității;
- Trecerea de la economia tradițională spre economia creativă, condiție esențială în stimularea productivității muncii.

În urma cercetării efectuate privind identificarea factorilor creșterii productivității muncii, am elaborat un model de determinare a principalilor indicatori privind sporirea acesteia. În baza acestui model vom analiza nivelul ***Indicelui productivității muncii*** în diferite economii. Obiectivul central al calculului Indicelui de productivitate a muncii este de a stabili care sînt factorii ce influențează și au un impact direct asupra lui. Pentru a realiza această analiză, am folosit drept punct de reper ***Matricea „Hard”***, realizată în cadrul *Proiectului GOF „Romania - Building Regional Assessment Capacity in Line with the Lisbon Agenda*, sub conducerea economistului roman Liviu Voinea. [5, 6, pag.23] Modelul nostru pornește de la indicatorii structurali ce se regăsesc în statistica internațională, în special am utilizat categoriile de indicatori propuse de Banca Mondială, grupați în următoarele categorii: mediu economic general, ocuparea forței de muncă, inovare și cercetare. [Tab.1.2]

Ținînd cont de aceste elemente și de factorii ce influențează productivitatea muncii, obținem trei tipuri de categorii, astfel:

- *Indicatori economici (mediu economic general);*

- *Indicatori sociali (ocuparea forței de muncă);*
- *Indicatori tehnologici (inovare și cercetare).*

Am luat apoi indicator cu indicator, analizând pe de o parte relevanța indicatorului, și pe de altă parte disponibilitatea datelor. Din punctul de vedere al relevanței, am urmărit indicatorii care arată aspecte concrete ale productivității muncii și am căutat să alegem între indicatorii care se suprapun sau care sunt puternic corelați între ei.

Tabelul 1.2. Calcularea Indicelui Productivității muncii, după Metoda Matricea „Hard”

<i>Indicatorul economic (IE)</i>		<i>Indicatorul social (IS)</i>		<i>Indicatorul tehnologic (IT)</i>	
Categoria	Ponderea	Categoria	Ponderea	Categoria	Ponderea
E1 – PIB/locuitor	30	S1 – Gradul de alfabetizare	30	T1– Cheltuieli cu cercetarea-dezvoltarea ca pondere în PIB	20
E2 – Rata de creștere a PIB	10	S2 – Total forță de muncă	40	T2– Populația ocupată cu studii superioare	30
E3 – Exporturi nete	30	S3 – Ocuparea forței de muncă– femei	10	T3– Numărul de savanți	20
E4 – Intrarea de ISD	30	S4 – Indicele speranței medii de viață	20	T4– Cereri de brevete (rezidenți)	30

Sursa: elaborat de autor în baza [6, pag.34-35]

În urma ponderării acestora trei indicatori se ajunge la formula de calcul al Indicelui de productivitate a muncii (IPM) (suma ponderilor utilizate are ca sumă valoarea 100). Fiecare dintre acești indicatori sunt calculați ca medie ponderată a variabilelor selectate din cadrul fiecărei grupe. Astfel se ajunge la următorul model de calcul pentru cei trei indicatori:

$$I_E = \frac{30E1 + 10E2 + 30E3 + 30E4}{100}$$

$$I_S = \frac{30S1 + 40S2 + 10S3 + 20S4}{100}$$

$$I_T = \frac{20T1 + 30T2 + 20T3 + 30T4}{100}$$

În final, valoarea Indicelui de Productivitate a muncii, I_{PM} , este dat de media ponderată a celor trei indicatori, economic, social și tehnologic adică:

$$I_{PM} = \frac{40IE + 30IS + 30IT}{100}$$

În urma calculelor, se va reflecta aportul fiecăruia dintre cei trei sub-indicatori la indicatorul de productivitate a muncii. În general, țările cu o creștere economică înaltă, cu un grad de inovare sporit și cu o rată de ocupare mare tind să aibă și o productivitate a muncii mai ridicată. Totodată, în concepția autorului, această metodă de calcul face o apreciere mult mai

obiectivă a nivelului productivității muncii, decât relația PIB-ul raportat la forța de muncă.

În capitolul 2 „**Creșterea economică în economiile naționale din perspectiva identificării factorilor creșterii productivității muncii**” este efectuată o analiză amplă a factorilor creșterii productivității muncii în diverse economii naționale, în mod special în SUA, Australia, Japonia și în țările Uniunii Europene. Autorul își propune să elucideze factorii determinanți ai productivității muncii în baza trinomului: „competitivitate-inovație-productivitate” în statele menționate, utilizând „Metoda de corelare a indicatorilor economici” și metoda de calcul „Matricea Hard”.

În același context se identifică Indicele de Productivitate (IP) în diferite etape stadiale ale economiilor naționale: Factor Driven, Efficiency Driven, Innovation Driven, conform teoriei lui Porter, care susține că o națiune este competitivă atunci când are o rată a productivității înalte. (Porter 2008). Cercetarea binomului competitivitate – productivitate prin prisma teoriei *Diamantul lui Porter*, permite delimitarea tranșantă a tipurilor de economii naționale în dependență de cei patru factori: indicatorii ofertei, indicatorii cererii, contextul desfășurării afacerilor și industriile de amonte și aval. În baza acestor indicatori, în literatura de specialitate se identifică următoarele tipuri de economie:

- economia bazată pe factori (factorii de producție); *f*
- economia bazată pe investiții; *f*
- economia bazată pe inovare (cheltuieli mari de cercetare-dezvoltare-inovare), grad mare de sofisticare a pieței; *f*
- economia bazată pe bunăstare (cazul țărilor nordice).

În capitolul I al lucrării, în urma cercetării factorilor creșterii productivității muncii, am identificat un tip nou de economie în care se află azi unele țări și anume *economia bazată pe imaginație, creativitate, idei, talent și fericire*. De menționat este faptul că gradul de dezvoltare a unei țări depinde de nivelul productivității și de factorii care sporesc acest indicator, dar paradoxul este că avem economii bazate pe investiții cu aspecte nerezolvate legate de factorii de producție, cu precădere infrastructura și educația resurselor umane. Altfel spus, pentru a-și spori competitivitatea, fiecare țară își va stabili prioritățile în funcție de ceea ce poate cel mai mult contribui la sporirea productivității în stadiul în care se află. A stabili primordial *priorități neconforme cu condițiile economice ale țării poate însemna o risipă de resurse*. Există o logică a succesiunii acestor stadii, precum și o logică a legăturilor dintre condițiile competitivității. Astfel, macrostabilitatea este o precondiție a creșterii și ea trebuie să fie prezentă în toate cazurile și în toate stadiile. Infrastructura este o necesitate, deoarece este parte componentă din activitatea economică, așa precum un nivel primar al educației și o stare bună de sănătate trebuie soluționate înainte de a merge spre condiții mai sofisticate. În sfârșit, deși se avansează

permanent ideea priorității care trebuie acordate inovării, numai țările aflate în stadiul trei pot conta în mod esențial pe inovare și pe sofisticare a modului în care se organizează afacerile ca factori principali de competitivitate, deoarece au epuizat deja beneficiul celorlalți factori. O asemenea abordare nu se interpretează în sensul că sporirea competitivității depinde de un singur factor sau că un anumit factor este prezent doar într-un anumit stadiu, ci în sensul modificării ponderii contribuției factorilor în fiecare din cele trei stadii. [Tab.2.1]

Tabelul 2.1. Clasificarea țărilor după fiecare stadiu de dezvoltare

STADIUL 1 <i>Factor-driven</i>	Trecerea de S1 la S2	STADIUL 2 <i>Efficiency-driven</i>	Trecerea de la S2 la S1	STADIUL 3 <i>Innovation-driven</i>
Mauritania	Mongolia	China	Polonia	SUA
India	Rusia	Georgia	Croația	Norvegia
Mali	Ucraina	Armenia	Argentina	Australia
Nepal	Kazakstan	Romania	Lituania	Japonia

Sursa: The Global Competitiveness Report 2016–2017, p.38

<https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2016-2017-1/>

Prin urmare, și în țările în curs de dezvoltare, activitatea de inovare nu trebuie să lipsească, dar nu aceasta poate avea cea mai importantă contribuție la sporul de productivitate. În același context, țările dezvoltate, aflate în stadiul 3, dacă înregistrează anumite disfuncționalități suferă o influență negativă asupra creșterii productivității.

Pentru a demonstra această teorie, am identificat câte o țară din fiecare stadiu de dezvoltare și am făcut o corelație între pilonii de bază și productivitatea muncii. Prin aceasta, determinăm ce categorie de factori și în ce măsură influențiază sporirea productivității muncii.

Pentru cercetare, am selectat Subindexul A, care cuprinde pilonii 1,2,3,4, adică condițiile elementare de care are nevoie economia să se dezvolte: instituțiile, infrastructura, mediul macroeconomic, sănătatea și educația primară și Subindexul C, care include pilonii 11 și 12. Aceștea din urmă se referă la gradul de sofisticarea a businessului și inovația.

Mauritania este o țară subdezvoltată din Africa de vest. Din anul 2006 până în prezent s-a plasat în același stadiu de dezvoltare, *Efficiency Driven*, (ICG 2006-2007, ICG 2010-2011, ICG 2016-2017). Din analiza preliminară a datelor, se vede că productivitatea muncii este determinată de factori, cum ar fi infrastructura și mediul macroeconomic. Pilonul 11 și 12 din subindexul C, adică gradul de inovare și sofisticarea businessului au o pondere neînsemnată în nivelul de dezvoltare a țării. [Fig 2.1] Concluzia noastră este că țările din această categorie au nevoie să-și soluționeze problemele primare, exprimate printr-un sistem de sănătate precar, o infrastructură subdezvoltată, o instabilitate macroeconomică, ulterior să treacă în alt stadiu de dezvoltare economică. Acest tip de economie este considerat „un stat prematur al bunăstării”.

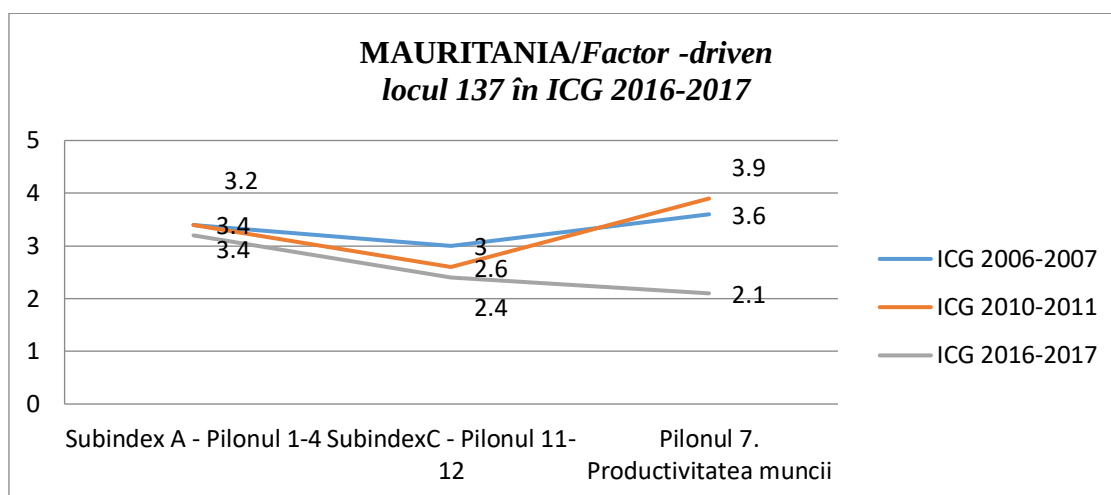

Fig. 2.1. Factorii determinanți ai productivității în Mauritania, etapa Factor Driven
Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor ICG 2006-2007, ICG 2010-2011, ICG 2016-2017[10][11][12]

China este un exemplu deosebit în economia mondială. Ea a evoluat constant, uneori galopant de la un stadiu de dezvoltare economică la altul. În anii 90 ai secolului trecut, această țară se afla într-un stadiu de subdezvoltare economică, în secolul al - XXI-lea este țara cu cel mai înalt PIB total din lume, după SUA. În prezent, conform ICG 2016-2017, China este la etapa de dezvoltare efficiency-driven, ceea ce înseamnă că nivelul productivității este determinat atât de factorii primari cât și gradul de sofisticare a pieții, ponderea înaltă investițiilor, dimensiunea pieții, pregătirea tehnologică. Transformarea economiei chineze de la o etapă la alta este evidențiată în figura 2.2, unde din anul 2006 pînă în 2016 nivelul productivității rămîne determinat de Subindexul A și B, dar se observă o ușoară creștere a valorilor din Subindexul C, adică implicarea inovațiilor în creșterea productivității muncii.

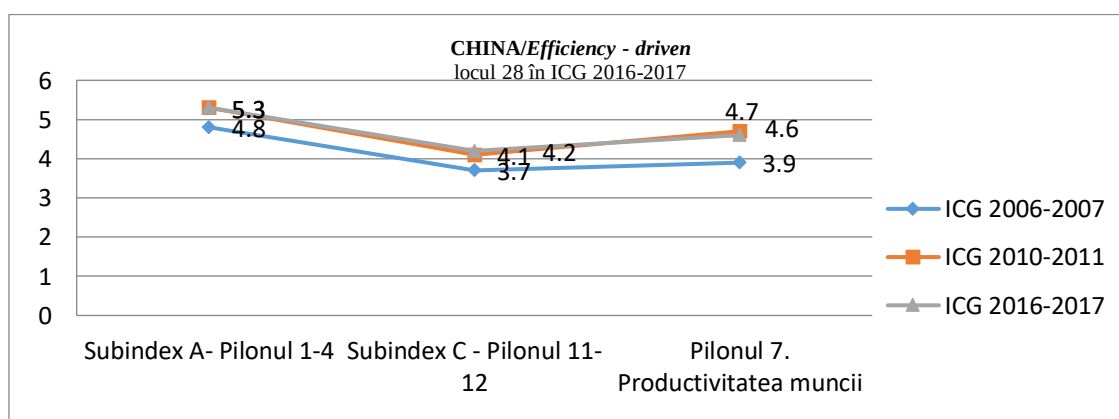

Fig.2.2. Factorii determinanți ai productivității în China, etapa Efficiency Driven
Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor ICG 2006-2007, ICG 2010-2011, ICG 2016-2017[10][11][12]

Economia Statelor Unite ale Americii vorbește de la sine. În figura 2.3 se observă de departe că nivelul productivității muncii este determinat de Subindexul C, adică această țară este la ultima etapă stadială de dezvoltare. Este o economie bazată pe bunăstare, creativitate, inovații, talent și un mare grad de sofisticare a bussinesului.

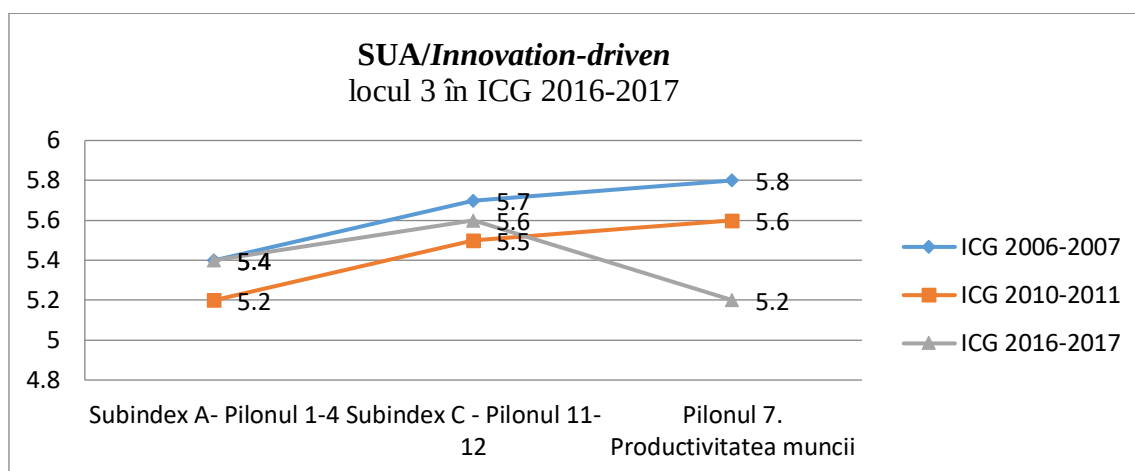

Fig.2.3. Factorii determinanți ai productivității în SUA, etapa Innovation Driven

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor ICG 2006-2007, ICG 2010-2011, ICG 2016-2017[10][11][12]

Ideea lui Porter privind factorii determinanți ai creșterii productivității muncii, este continuată în prezent de către autorii americani Eichengreen, Park și Shin (2015) într-un studiu efectuat pe 77 țări cu diferite nivele de dezvoltare economică. În urma cercetării efectuate, ei demonstrează că productivitatea muncii diferă de la țară la altă prin tipurile de factori ce o influențiază. Spre exemplu în țările în curs de dezvoltare se face corelație între productivitate și sectorul industrial și agricol, pe când în țările dezvoltate, creșterea productivității muncii este direct relaționată cu sectorul serviciilor, informației, inovației și tehnologiei avansate. [8]

După cum s-a menționat anterior, pentru a determina factorii de influență asupra productivității muncii în SUA, Japonia, Australia și UE, autorul a efectuat corelarea mai multor indicatori macroeconomici, pentru a vedea în ce măsură au impact asupra creșterii sau încetinirii ei. Coeficientul de corelare este un număr ce determină gradul de dependență și corelare între doi sau mai mulți indicatori. Coeficientul se regăsește în limitele de la 1 la -1. Cu cât coeficientul este mai aproape de 1, cu atât dependența dintre indicatori este mai puternică. [7]

În urma calculelor și cercetărilor efectuate, s-a identificat că cel mai mare impact asupra creșterii productivității muncii în SUA îl are gradul de inovare a țării, în special cheltuielile în cercetare și educație, cu un coeficient de corelare de 0,91, nivelul competitivității și productivitatea multifactorială, având un indice de corelare 0,83 respectiv 0,81 și ISD cu o corelație medie de 0,33. În urma corelării mai multor indicatori macroeconomici din economia niponă în vederea identificării factorilor creșterii productivității muncii, indicatorul tehnologic este cel care face diferența, în special cheltuielile în cercetare și educație, cu un coeficient de corelare de 0,93, exportul, având un indice de corelare 0,73. La polul opus se află corelația între ISD și productivitatea muncii, - 0,30. În Australia există o conexiune puternică între productivitatea muncii și productivitatea multifactorială, 0,85 și o conexiune importantă între investițiile făcute de guvernul australian în domeniul educației și productivitatea muncii,

exprimat printr-un indice de corelare de 0,95, în timp ce creșterea productivității muncii în țările UE28 este determinată de educație, angajații cu studii superioare, gradul sporit de competitivitate, investițiile străine directe. [1, pag.9-80]

Altă metodă utilizată de autor în identificarea impactului factorilor economici, sociali și tehnologici asupra creșterii productivității muncii în aceleași state este Metoda Matricea Hard. În urma calculelor făcute de autor, bazate pe Metoda Matricea Hard, s-a stabilit că IPM în SUA este 92,32, în Australia este 3,65, în Japonia e 16,40 și în UE28 este 59,1 ceea ce explică că sînt țări cu nivelul productivității muncii sporit. [Tab. 2.2]

Tabelul 2.2 Analiza comparativă a Indicelui Productivității muncii în unele țări

IE calculat	7978 (86%)	IS calculat	729 (8%)	IT calculat	525 (6%)
Indicele Productivității Muncii, SUA = 92,32					
IE calculat	2299 (50%)	IS calculat	289 (6%)	IT calculat	2002 (44%)
Indicele Productivității Muncii, Japonia = 16,40					
IE calculat	9104 (55,84)	IS calculat	1105(6,78%)	IT calculat	6093 (37,37%)
Indicele Productivității Muncii, Uniunea Europeana = 59,1					
IE calculat	831 (88,21%)	IS calculat	73(7,75%)	IT calculat	38 (4,03%)
Indicele Productivității Muncii, Australia = 3,65					

Sursa: elaborat și calculat de autor în baza datelor UNCTAD, OCDE și Banca Mondială

În SUA și Australia indicatorul economic este factorul cu cel mai mare impact asupra productivității muncii. În Japonia indicatorul economic este practic egal cu cel tehnologic ca pondere, însă ca impact inovația determină cel mai mult creșterea productivității muncii. În țările Uniunii Europene, indicatorul economic și indicatorul tehnologic sînt determinanții principali asupra productivității muncii. [16, pag.198]

În urma cercetărilor efectuate se constată că pentru fiecare tip de economie sînt specifici anumiți determinanți ce stimulează sporirea productivității muncii și este irelevantă aplicarea lor în aceeași măsură în toate statele.

În capitolul 3 „Factorii creșterii economice și a productivității muncii în Republica Moldova” este cercetată productivitatea muncii prin factorii specifici nivelului de dezvoltare a țării, evidențiindu-se caracteristicile de bază care poziționează țara noastră în categoria statelor Factor Driven.

De 20 de ani, Republica Moldova continua să se bazeze pe consum, care în mare parte e susținut de remiteri. Remiterile au ajuns să domine viața economică din Moldova. Ele au un rol deosebit în finanțarea consumului menajelor, ce are o pondere peste 90 în PIB %, începînd cu 1995 și care determină dinamica economiei naționale. La capitolul recepționarea remiterilor, Republica Moldova este printre liderii mondiali, ponderea acestor fluxuri în PIB fiind una dintre cele mai mari în lume. Remiterile au temperat o serie de șocuri economice cu care s-a ciocnit Republica Moldova: majorări constante și considerabile ale prețurilor la energie, embargourile

pentru exportul de vinuri din 2006, seceta din 2007. Evoluțiile bune înregistrate în 2010 s-au realizat fără a aduce schimbări structurale în modelul de funcționare a economiei naționale. Pe termen mediu, Republica Moldova va rămâne dependentă de remitențe, iar economia va fi impulsionată de consum. [4, pag.76] [Fig.3.1]

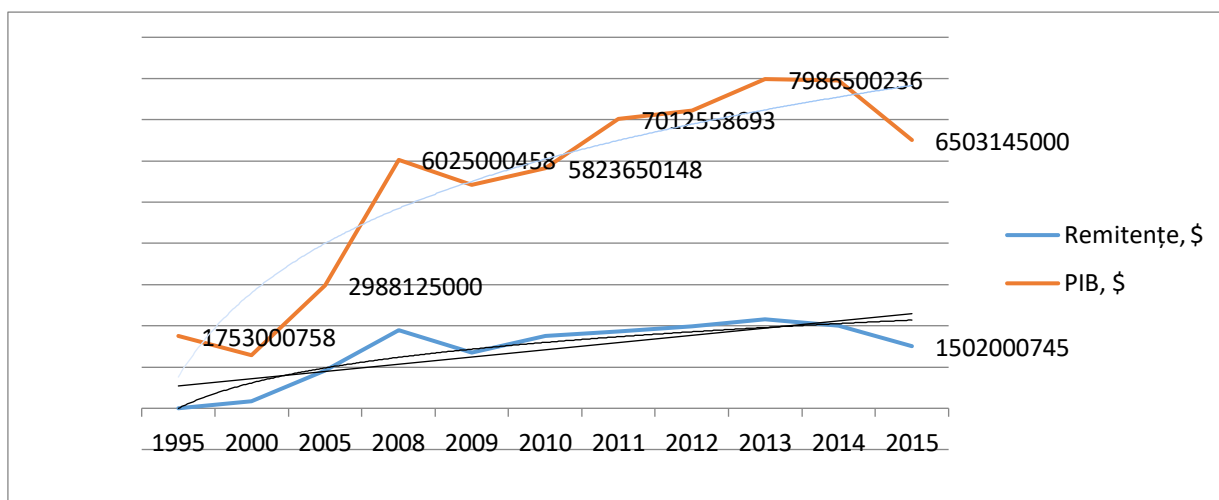

Fig.3.1Evoluția PIB-ului și volumul remitențelor în Republica Moldova în perioada 1995-2015,\$
Sursa: elaborat de autor în baza datelor Băncii Mondiale

<http://data.worldbank.org/indicator/BX.TRF.PWKR.CD.DT?end=2015&locations=MD&start=1995&view=chart>

Reducerea volumului remitențelor în anii 2013-2015, vin ca o consecință la adâncirea crizei economice din țările gazdă a emigranților moldoveni, dar și de absorbția lor de către țările unde lucrează, sau reuniunea peste hotare cu familiile sale.

Importanța remitențelor pentru economia națională este confirmată prin faptul că în perioada anilor 1995 - 2015 creșterea sau scăderea lor a fost direct proporțională cu evoluția PIB-ului. Utilizând metoda corelării indicatorilor macroeconomici între remitențe și PIB, se obține un indice de 0,95, ceea ce întărește ipoteza impactului major al lor asupra creșterii economice în Republica Moldova.

De la independență, modelul de dezvoltare economică are catalizatori principali remitențele, consumul și taxele. Modelul respectiv, cu toate că permite țării să înregistreze o creștere economică, nu este o creștere sustenabilă, nu crează locuri de muncă și nu stimulează procesul de producere. Astfel, economia națională se subjugă într-un cerc vicios, fiind total dependentă de volumul remitențelor, care pe lângă efectele pozitive pe care le-a adus pe termen scurt, ele încurajează consumul și nu motivează procesul de producere, prin urmare scad drastic exporturile și sînt stimulate importurile, iar acest aspect sporește dependența puternică de exterior, iar lipsa locurilor de muncă nu fac altceva decît să impună populația să emigreze.

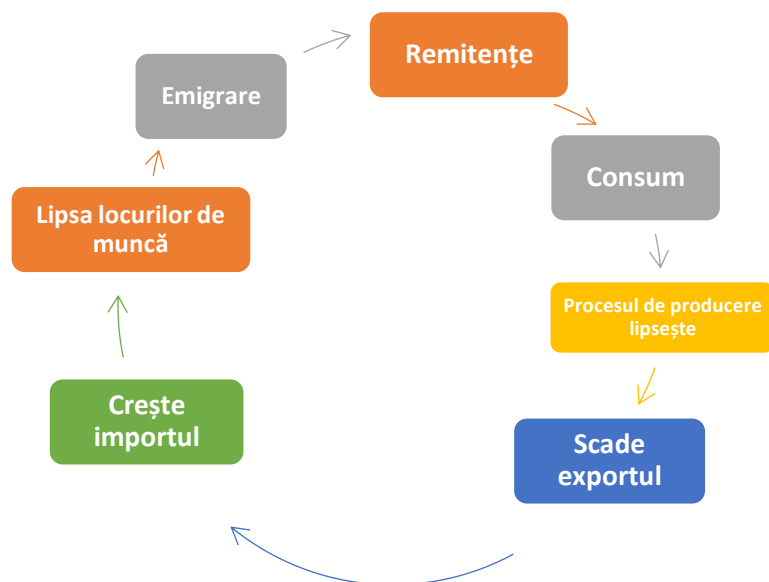

Fig. 3.2 Cercul vicios al dezvoltării economice în Republica Moldova. Modelul economic bazat pe consum și remitențe

Sursa: elaborat de autor

Prin urmare, procesul de migrație determina lipsa forței de muncă, scăderea activității economice, sporirea importurilor, distrugerea producătorilor autohtoni și dependența de sursele de finanțare externă, revenindu-se la circuitul economic defectuos. În situația creată, este vital ca **cercul vicios** să se transforme în unul **virtuos**, ceea ce ar însemna dezvoltare durabilă axată pe investiții, export, cunoștințe, locuri de muncă și factor uman inteligent.

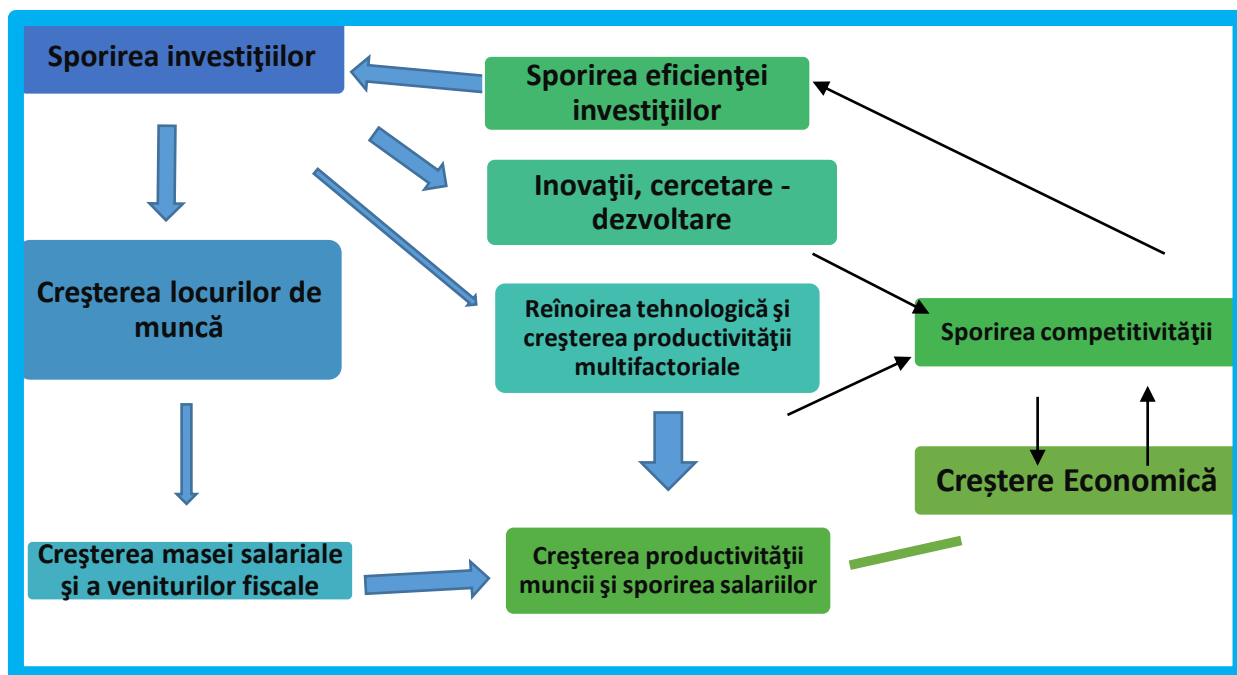

Fig. 3.3 Cercul virtuos al creșterii economice

Sursa: elaborat de autor în baza articolului: Gagnon M.A.. Le modèle de croissance anglo-saxon en théorie et en pratique; Analyse du régime de croissance américain. Les cahiers de Recherche sociologique, janvier 2008. [179, pag.6-7]

Remodelarea economiei naționale impune realizarea unor schimbări structurale profunde la nivel de politici macroeconomice. Logica modelului e foarte simplă: maximizarea investițiilor asigură crearea locurilor de muncă, implimentarea inovațiilor în procesul de producție contribuie la sporirea competitivității și a productivității muncii, iar toate acestea ar asigura creștere economică durabilă în Republica Moldova. [179, pag.6-7]

Din cele expuse se conturează două idei foarte importante:

- ✓ Volumul remitențelor nu sînt o sursă de creștere economică pe termen lung, mai ales că ele deja înregistrează scăderi importante pe fonul crizei economice din țările gazdă a emigranților moldoveni și de faptul că o parte din ei sînt absorbiți de spațiul unde activează;
- ✓ Necesitatea schimbării modelului de creștere bazat pe consumul susținut de remitențe în favoarea unui model de creștere economică bazat pe producere, atragerea investițiilor străine și locale și stimularea industriilor exportatoare de bunuri și servicii.

Resetarea modelului de dezvoltare economică a țării este o necesitate stringentă, care trebuie efectuată în cel mai scurt timp, pentru a permite țării să se integreze în sistemul economic global prin procesul de internaționalizare.

În rezultatul cercetărilor efectuate, constatăm că Republica Moldova simte o nevoie acută de promovare a „triadei cunoașterii” – educație – cercetare - inovare. Țara noastră trebuie să-și definească propriul model de inovare. În viziunea noastră, ar fi oportun implementarea modelului ERIC utilizat de majoritatea țărilor lumii, îmbunătățit cu alte elemente specifice economiei naționale. Conform acestui model, inovarea constă dintr-un procedeu axat în patru etape: [Fig.3.4]

1. *E : éducation - educație;*
2. *R : recherche - cercetare;*
3. *I : innovation - inovare;*
4. *C : commercialisation – vânzare/export.*

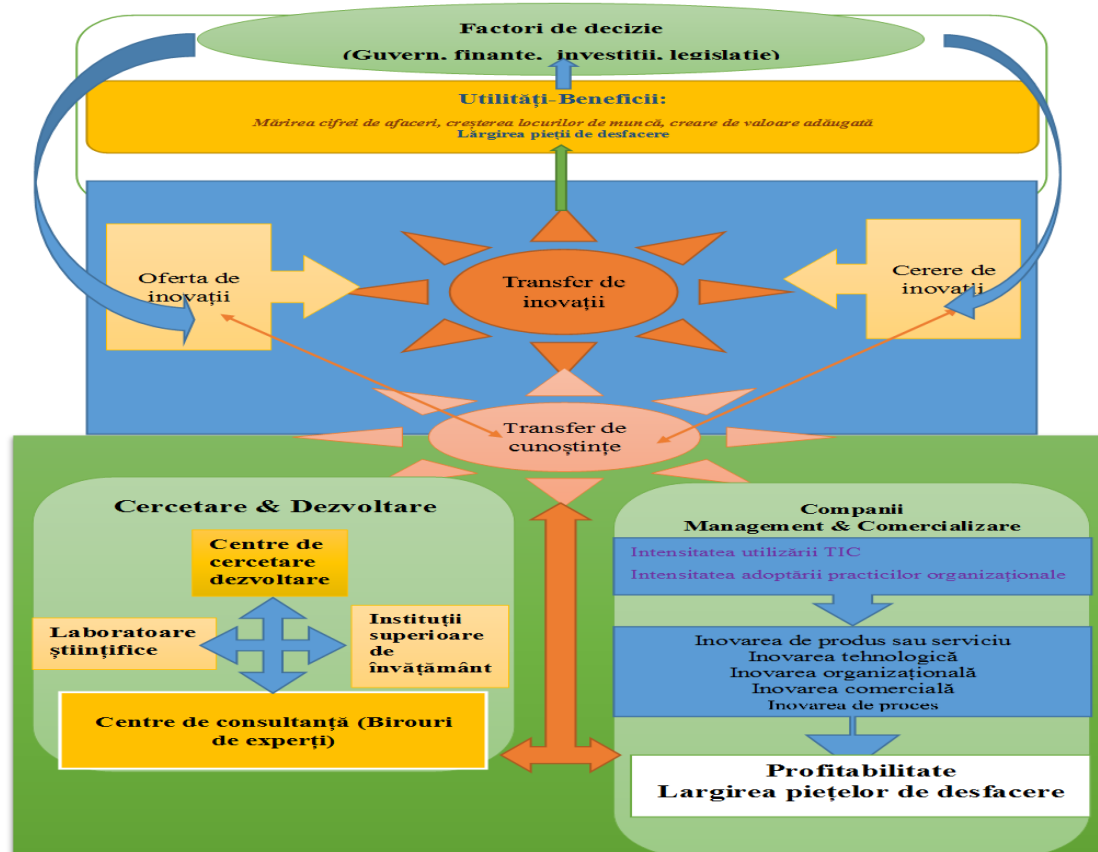

Fig.3.4 Modelul ERIC (educație, cercetare, inovații, export) în promovarea inovației în economia națională

Sursa: elaborate de autor după Berroggi. G. Comment mesurer et promouvoir efficacement l'innovation? une enquête Delphi. Revue La vie économique.

<http://www.dievolkswirtschaft.ch/fr/editions/200512/Beroggi.html>

Inovația în modelul propus este determinată de interdependența strânsă dintre stat/guvern (mediul public), cercetarea și dezvoltarea (mediul academic) și companii/întreprinderi (mediul privat). Factorii de decizie politici și economici definesc condițiile-cadru juridice și resursele financiare pentru a promova inovația. Colaborarea eficientă între acești trei piloni ar aduce un șir de beneficii economiei naționale, și anume: sporirea cifrei de afaceri a companiilor, crearea locurilor de muncă, dezvoltarea produselor inovaționale, lărgirea piețelor de desfacere prin promovarea exporturilor de bunuri creative, în care se înregistrează o productivitate a muncii ridicată și în consecință creștere economică.

Utilizând metoda Matricea Hard în cazul Republicii Moldova, s-a stabilit că Indicatorul Economic este cel care are un impact net superior față de indicatorul social și cel tehnologic. Decalajul atât de puternic între indicatori (Indicatorul economic 57%, Indicatorul social 27%, Indicatorul Tehnologic 15%) confirmă rezultatele obținute anterior privind importanța anumitor factori în sporirea productivității muncii în economia națională. Republica Moldova este o țară la etapa de dezvoltare bazată pe factori primari, iar conceptul tehnologic și inovațional este abia la debut și influența lor asupra creșterii productivității muncii este determinat doar de 15%.

Tabelul 3.1. Calcularea indicatorilor care influențiază productivitatea muncii în Republica Moldova după metoda Matricea Hard

Indicatorul economic (IE)		Indicatorul social (IS)		Indicatorul tehnologic (IT)	
Categoria	Ponderea	Categoria	Ponderea	Categoria	Ponderea
E1 – PIB/locuitor	1589*30%	S1 – Gradul de alfabetizare	98*30%	T1– Cheltuieli cu cercetarea-dezvoltarea ca % în PIB	2,5*20%
E2 – Rata de creștere a PIB	-0,5*10%	S2 – Total forță de muncă	1255*40%	T2– Populația ocupată cu studii superioare	485*30%
E3 – Exporturi nete	2482*30%	S3 – Ocuparea forței de muncă – femei	620*10%	T3– Numărul de savanți	1750*20%
E4 – Intrarea de ISD	228*30%	S4 – Indicele speranței medii de viață	71*20%	T4– Familii de brevete triadice (rezidenți)	64*30%
IE calculat	12.83 (57,12%)	IS calculat	6.14(27,33%)	IT calculat	3.49 (15,55%)
Indicele Productivității Muncii, Republica Moldova = 0,099					

Sursa: calculele autorului în baza modelului Matricea Hard, utilizând datele oferite de UNCTAD și Banca Mondială

O altă metodă privind indentificarea factorilor creșterii productivității muncii în Republica Moldova utilizată de autor, a fost metoda corelării indicatorilor macroeconomici.

Tabelul 3.2. Coeficientul de corelație între productivitatea muncii și alți indicatori macroeconomici din Republica Moldova, 2005-2015

	Factori determinanți ai productivității muncii					Ieșiri de productivitate a muncii			
	PM/ Remi tențe	PM/ CheltuieliFor mare profesionala	PM/ Salariul	PM/ ISD intrări	PM/ cheltuieli C&D	PM/ Cheltuieli educatie	PM/ Export	PM/Export, bunuri creative	PM/Export Bunuri TIC
Corelație puternică 1-0,5	0,85		0,59		0,95	0,66	0,93		0,77
Corelația medie 0,3-0,5	0,33							0,32	
Corelație slabă 0,1-0,3									
Corelație negativă -0,1-0,1				-0,32					

Sursa: Calculele autorului utilizând datele oferite de BNS, UNCTAD și Banca Mondială

În urma calculelor și cercetărilor efectuate, prin metoda de corelare s-a identificat un tablou curios în Republica Moldova. S-a demonstrat că remitențele au un impact major în productivitatea muncii, cu un indicator de 0,85, iar intrările de investiții străine directe un indice de -0,32, fiind dovada vie că procesul de migrație dictează regulile de joc în economia națională.

Pentru a-și atinge obiectivele naționale de dezvoltare economică și socială, țara noastră are nevoie de existența unor regiuni dinamice și competitive. Există un nivel major de discrepanțe la capitolul creșterii economice, a nivelului de competitivitate și a productivității muncii în aceste regiuni.

În Republica Moldova se desprind mai multe zone regionale distincte, fiind foarte puțin cercetate din punct de vedere economic. Țara noastră nu are o abordare de politică regională bine definită, deși există cadru regulatoriu în acest domeniu. În primii ani de independență, abordarea regională se limita doar la schimbarea structurii administrative - teritoriale, fiind ignorate aspectele economice și sociale, cu atât mai mult factorii creșterii și prosperității economice din aceste regiuni. Disparitățile socio-economice a regiunilor de dezvoltare economică ale Republicii Moldova influențiază în mod direct performanțele naționale, fiind într-o corelație puternică, mai ales în contextual aspirațiilor europene ale țării noastre.

Se identifică trei regiuni principale: Regiunea Nord, Regiunea Centru și Regiunea Sud. În altă abordare, se desprind doar două blocuri de dezvoltare economică, municipiul Chișinău și restul țării. Autorul a efectuat o cercetare a factorilor creșterii productivității muncii în regiuni și a identificat diferențe majore.

O abordare nouă pentru Republica Moldova este identificarea factorilor creșterii productivității muncii prin calcularea Indicelui Productivității Muncii (IPM) prin metoda Matricii Hard pentru fiecare regiune de dezvoltare economică din țară. În urma calculelor a IPM se conturează un aspect interesant. IPM în municipiul Chișinău constituie 0,101, ceea ce presupune un indicator mai înalt decât cel național. Acest rezultat confirmă ideea enunțată mai sus în ceea ce privește discrepanțele majore existente între nivelul de dezvoltare înregistrat în municipiul Chișinău față de restul regiunilor din țară.

Tabelul 3.3. Calcularea indicatorilor care influențiază productivitatea muncii în regiunile de dezvoltare din Republica Moldova după metoda Matricea Hard

<i>Indicatorul economic (IE)</i>		<i>Indicatorul social (IS)</i>		<i>Indicatorul tehnologic (IT)</i>		<i>IPM</i>
Regiunea	Ponderea	Regiunea	Ponderea	Regiunea	Ponderea	
RDN	9,53 (72%)	RDN	2,21 (16,70%)	RDN	1,52 (11,29%)	0,063
RDC	3,95 (59,39%)	RDC	1,80 (27,06%)	RDC	0,90 (13,55%)	0,051
RDS	5,01 (75,67%)	RDS	1,11 (16,76%)	RDS	0,50 (7,57%)	0,045
Municipiul Chișinău	24,83 (80,20%)	Municipiul Chișinău	3,12 (10,07%)	Municipiul Chișinău	3,01 (9,72%)	0,151
Indicele Productivității Muncii, Republica Moldova = 0,099						

Sursa: elaborat de autor în baza modelului Matricea Hard, propus în Agenda Lisabona a UE, utilizând datele oferite de Biroul Național de Statistică

Utilizând această metodă în cazul regiunilor de dezvoltare din Republica Moldova, s-a stabilit că Indicatorul Economic este cel care are un impact net superior față de indicatorul social și cel tehnologic. Decalajul atât de mare între indicatori demonstrează aceeași ipoteză caracteristică pentru întreaga economie, mai exact faptul că regiunile sînt slab dezvoltate din punct de vedere economic, bazate pe factori primari, iar conceptul tehnologic și inovațional este subdezvoltat, iar trecerea de la etapa Factor Driven la Efficiency Driven ține de viitor.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

În urma cercetărilor teoretice, metodologice și aplicative, referitoare la tema abordată, autorul formulează următoarele concluzii:

1. Importanța factorilor productivității muncii depinde de stadiul economic în care se află economiile naționale. A stabili *priorități neconforme cu condițiile economice ale țării poate însemna o risipă de resurse*. Există o logică a succesiunii acestor stadii, precum și o logică a legăturilor dintre condițiile competitivității. O asemenea abordare nu se interpretează în sensul că sporirea productivității muncii depinde de un singur factor sau că un anumit factor este prezent doar într-un anumit stadiu, ci în sensul modificării ponderii contribuției factorilor în fiecare din cele trei stadii.
2. În urma calculelor și cercetărilor efectuate, s-a identificat că cel mai mare impact asupra creșterii productivității muncii în SUA îl are gradul de inovare a țării, în special cheltuielile în cercetare și educație, cu un coeficient de corelare de 0,91, nivelul competitivității și productivitatea multifactorială, avînd un indice de corelare 0,83 respectiv 0,81 și ISD cu o corelație medie de 0,33. În urma corelării mai multor indicatori macroeconomici din economia niponă, indicatorul tehnologic este cel care face diferența, în special cheltuielile în cercetare și educație, cu un coeficient de corelare de 0,93, exportul, avînd un indice de corelare 0,73. La polul opus se află corelația între ISD și productivitatea muncii, - 0,30. În Australia există o conexiune puternică între productivitatea muncii și productivitatea multifactorială, 0,85 și o conexiune importantă între investiții și productivitatea muncii, exprimat printr-un indice de corelare de 0,95, în timp ce creșterea productivității muncii în țările UE28 este determinată de educație, gradul sporit de competitivitate, ISD. [1, pag.9-80]
3. În urma calculelor făcute de autor, bazate pe Metoda Matricea Hard, s-a stabilit că IPM în SUA este 92,32, în Australia este 3,65, în Japonia e 16,40 și în UE28 este 59,1 ceea ce explică că sînt țări cu nivelul productivității muncii sporit. În SUA și Australia indicatorul economic este factorul cu cel mai mare impact asupra productivității muncii. În Japonia indicatorul economic este practic egal cu cel tehnologic ca pondere, însă ca impact inovația determină cel mai mult creșterea productivității muncii. În țările Uniunii Europene, indicatorul economic și indicatorul tehnologic sînt determinanții principali asupra productivității muncii. [16, pag.198]
4. În urma calculelor și cercetărilor efectuate de autor, prin metoda de corelare s-a identificat un tablou specific în Republica Moldova. S-a demonstrat că remitențele au un impact major în productivitatea muncii, cu un indicator de 0,85, iar intrările de investiții străine directe un indice de -0,32, fiind dovada că avem o economie lipsită de investiții și dependentă de remitențe. [4, pag.73-79]

5. Utilizând metoda Matricea Hard în determinarea factorilor creșterii productivității muncii RM, inclusiv în regiunile sale de dezvoltare, s-a stabilit că Indicatorul Economic este cel care are un impact net superior față de indicatorul social și cel tehnologic. Decalajul atât de mare între indicatori demonstrează aceeași ipoteză caracteristică pentru întreaga economie, mai exact faptul că regiunile sînt slab dezvoltate din punct de vedere economic, bazate pe factori primari, iar conceptul tehnologic și inovațional este subdezvoltat, iar trecerea de la etapa Factor Driven la Efficiency Driven ține de viitor. Există o diferență majoră între Indicii de Productivitate calculați între regiuni și Municipiul Chișinău.[3, pag.403-405]

Soluționarea problemei științifice importante constă în elaborarea **propunerilor** privind identificarea corectă a factorilor creșterii productivității muncii ca determinanți principali în creșterea economică în Republica Moldova. Astfel:

1. Pentru a spori creșterea productivității muncii în economia națională, autorul propune trecerea de la modelul **Cercului Vicios** la modelul **Cercului Virtuos**, ceea ce ar însemna dezvoltare durabilă axată pe investiții, export, cunoștințe, locuri de muncă și factor uman inteligent. Remodelarea economiei naționale impune realizarea unor schimbări structurale profunde la nivel de politici macroeconomice. Logica modelului e foarte simplă: maximizarea investițiilor asigură crearea locurilor de muncă, implementarea inovațiilor în procesul de producție contribuie la sporirea competitivității și a productivității muncii, iar toate acestea ar asigura creștere economică durabilă în Republica Moldova.
2. Pentru a spori productivitatea muncii în Republica Moldova și în mod special în regiunile sale de dezvoltare economică se impune introducerea și utilizarea pe larg a parteneriatului între mediul academic - mediul instituțional, public - mediul privat, modele utilizate pe larg în SUA – Piramida inovațională, Australia – Agenda Națională pentru Inovare și Știință, Japonia - Ciclu Virtuos Sistemic, UE28 - Modelul Parteneriatelor Europene pentru Inovare, Irlanda – Diamantul creșterii economice, prin:
 - Derularea unei campanii de conștientizare la nivel național privind rolul cercetării științifice și inovării pentru dezvoltarea propriei economii;
 - Promovarea unei politici industriale și educaționale care să acorde mai mult suport inovațiilor și să asigure tranziția forței de muncă de la sectoarele mai puțin productive la cele mai eficiente ;
 - Crearea și stimularea programelor de educație antreprenorială în rândul elevilor și studenților care să sprijine trecerea de la studii la viață activă;
 - Inițierea programelor de inserție profesională în întreprinderi/companii a tinerilor absolvenți prin utilizarea instrumentelor de ucenicie și stagiere – promovarea modelului **"Formarea duală"**, utilizat pe larg în Germania;

- Promovarea programelor de susținere a creării de micro-întreprinderi de către tinerii întreprinzători debutanți prin inițierea START-UP-urilor și a SPIN-OFF-urilor inovative;
 - Crearea unui fond de micro-creditare a micro-întreprinderilor inovative cu scopul dezvoltării unei rețele de incubatoare, acceleratoare de afaceri în industrii creative;
 - Creșterea competitivității inovaționale în industriile din Republica Moldova, folosind sisteme moderne manageriale axate pe monitorizare, evaluare și perfecționarea activităților și a performanțelor;
 - Amplificarea funcționalității și performanțelor mediului de afaceri pe baza dezvoltării și implementării modelului **SMART COUNTRY**, prin crearea brandului de țară. Aceasta va permite țării noastre să-și promoveze imaginea pe arena internațională și să devină atractivă pentru investitorii străini.
3. Implicarea tuturor regiunilor de dezvoltare economică a țării în valorificarea potențialului economic, creativ și inovativ, care să alcătuiască un sistem ierarhizat de poli/zonă de dezvoltare prin:
- identificarea și valorificarea avantajelor competitive pe care le oferă fiecare regiune de dezvoltare economică din Republica Moldova;
 - Implementarea în practică a unei politici de dezvoltare regională eficientă în vederea atragerii fondurilor financiare străine, care ar contribui la dezvoltarea infrastructurii locale, la stimularea procesului de producție, la implementarea tehnologiilor moderne în sectorul dat, la crearea locurilor de muncă și la sporirea competitivității produselor autohtone, inclusiv la sporirea productivității muncii;
 - Să se evalueze cererea de pe piața muncii și a necesităților în domeniul calificării forței de muncă, însoțită de promovarea măsurilor de calificare și recalificare profesională, ceea ce ar contribui la creșterea productivității muncii;
 - Să se susțină creșterea productivității muncii în RM, implicit în regiunile sale de dezvoltare economică prin îmbunătățirea cadrului instituțional și a dialogului public – privat, programe de instruire pentru dezvoltarea spiritului antreprenorial.

Planul cercetărilor de perspectivă

În vederea aprofundării domeniului de cercetare, considerăm oportună continuarea studiilor cu următoarele orientări:

- schimbarea modelului de dezvoltare economică în baza modelelor de creștere economică utilizate de statele lumii. (Ex. Irlanda – Diamantul creșterii economice);
- stabilirea politicilor economice în vederea promovării productivității muncii la nivel local și național.

BIBLIOGRAFIE

1. Chistruga B. Popa M. Capitolul 1. Creșterea economică - condiție de bază a integrării Republicii Moldova în societatea post industrială prin prisma modelelor economice. Capitolul 2. Principalele modele de dezvoltare economică de pe glob. În: Creșterea economică durabilă prin asigurarea stabilității și stemului financiar. Chișinău: ASEM, 2013, p. 9– 80. ISBN 978-9975-75-643-3.
2. Paliu-Popa Lucia. Globalizarea economiei și internaționalizarea afacerilor. În: Analele Universității “Constantin Brâncuși” din Târgu Jiu. Seria Economie, 2009, nr. 3, p. 211-222. ISSN 2344-3685.
3. Popa M. Necesitatea elaborării unei politici industriale inteligente în Republica Moldova. In: Conferința științifică internațională "Republica Moldova: 20 de ani de reforme economice", (23-24 sept. 2011). Chișinău: ASEM, 2011, vol. 1, p. 403-407.
4. Popa M. Economia Republicii Moldova la 25 de ani de independență. Perpetuarea sa în etapa de dezvoltare economică Factor Driven. *Studii Europene*. Chișinău, 2017, Nr.9., p.75-99. 0,87 c.a, ISSN 2345-1041 ISSN-L 2345-1041, Indexare Gesis-SSOAR <http://studii.eu.org/files/publications/SE-9-2017-47758.pdf>. (vizitat 27.10.2017).
5. Voinea L. Matricea de evaluare a competitivității regionale: cui folosește și cum se procedează? Manual de evaluare a competitivității regionale. București: GEA, 2007. p. 22-26.
6. Voinea L. Reindustrializarea României: Politici și strategii. Studiu realizat de Grupul de Economie Aplicată - GEA. București: GEA, 2010. 172 p.
7. Correlation Coefficient. How well does your regression equation truly represent your set of data? Copyright 2000-2017 <http://mathbits.com/MathBits/TISection/Statistics2/correlation.htm> (vizitat 14.05.2017).
8. Eichengreen B., Park D., Shin K. The Global Productivity Slump: Common and Country-Specific Factors NBER Cambridge: Working Paper 21556, 2015, no. 21556. 54 p. Issued in September NBER Program(s): IFM
9. European Competitiveness Report 2003. Commission staff working document. Brussels, 2003. 253 p.
10. Schwab K., Sala i Martin Xavier. The Global Competitiveness Report 2016–2017. World Economic Forum. Geneva, Switzerland, 2016. 383 p. ISBN 978-1-944835-04-0. <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2016-2017-1> (vizitat 13.02.2017).
11. Schwab K. The Global Competitiveness Report 2006–2007. World Economic Forum. Geneva, Switzerland, 2006. 570 p. ISBN 978–1–4039–9636–7; ISBN 1–4039–9636–9. http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2006-07.pdf (vizitat 15.02.2017).
12. Schwab K. The Global Competitiveness Report 2010–2011. World Economic Forum. Geneva, Switzerland, 2010. 516 p. ISBN 978-92-95044-87-6 ISBN 92-95044-87-8. http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2010-11.pdf (vizitat 15.02.2017).
13. Amable B., Guellec D. Les Theories de la croissance endogene. In: Revue d'Economie Politique, 1992, nr. 102(3), p. 313-377.
14. Beaujard F., Norel Ph. *Histoire globale, mondialisations et capitalisme*. La Decouverte, 2009. 502 p. ISBN : 9782707157928
15. Le Centre de Prosperite et la Productivite de Canada. Bilan 2016. www.cpp.hec.ca. (vizitat 12.02.2017).
16. Popa M. L'innovation des États-Unis et l'Union Européenne dans les conditions de compétition mondiale. În: Studii Europene, 2015, nr. 6, p. 148-165. ISSN 2345-1041. <http://studii.eu.org/files/publications/SE%20N6.pdf> (vizitat 11.10.2017).

ADNOTARE

Popa Marina: „Factorii creșterii productivității muncii în condițiile internaționalizării economiilor naționale”, teză de doctor în economie, specialitatea 521.02 – Economie mondială; Relații Economice Internaționale, Chișinău, 2018

Structura tezei de doctor include: introducere, 3 capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografia din 200 titluri, 24 anexe, 157 pagini de text de bază, 98 figuri, 15 formule și 30 tabele. Cercetările sunt reflectate în 12 publicații științifice.

Cuvinte-cheie: productivitate, productivitatea muncii, factorii productivității muncii, internaționalizare, Matricea Hard, Indicele de Productivitate, inovații, creativitate, produse creative, determinanții fericirii, economia bazată pe factori, economia bazată investiții, bunăstare, corelarea indicatorilor, competitivitate economică.

Domeniul de studiu: Economie mondială și relații economice internaționale.

Scopul lucrării este identificarea și stabilirea eterogenității factorilor de creștere a productivității muncii prin prisma cercetării tipurilor specifice de determinanți ai creșterii productivității muncii în diferite stadii de dezvoltare a economiilor naționale.

Obiectivele lucrării: cercetarea teoriilor, stabilirea, identificarea, analiza și contribuția diversilor factori economici și sociali la creșterea productivității muncii; evoluția productivității muncii în țările lumii și impactul ei asupra creșterii economice; identificarea prin metoda corelării și a matricii HARD a determinanților specifice pentru fiecare țară a factorilor de creștere sau stagnare a productivității muncii; cercetarea factorilor creșterii productivității muncii în Republica Moldova.

Noutatea și originalitatea științifică: identificarea, ierarhizarea și completarea factorilor sporirii productivității muncii specifice fiecărei etape de creștere economică, de la economia bazată pe factori pînă la economia bazată pe bunăstare și fericire (completarea etapelor stadiale de dezvoltare economică propuse de Porter); redefinirea factorului uman implicat în activitatea economică prin trecerea de la „HomoEconomicus” la „HomoTalentusLearnability” prin identificarea clasei creative; identificarea factorilor determinanți ai productivității muncii în baza trinomului: „competitivitate-inovație-productivitate”, utilizând „metoda de corelare a indicatorilor economici” și metoda propusă de Comisia Europeană, „Matricea Hard”; identificarea Indicelui de Productivitate (IP) în diferite etape stadiale de dezvoltare ale economiilor naționale: Factor Driven, Efficiency Driven, Innovation Driven; utilizarea *metodei corelării indicatorilor economici și metodei Matricii Hard* privind determinarea factorilor de sporire a productivității muncii în Republica Moldova.

Problema științifică importantă soluționată constă în determinarea factorilor creșterii productivității muncii la diferite etape stadiale de dezvoltare ale economiilor naționale, utilizînd metoda de corelare a indicatorilor economici, metoda Matricea Hard și Indicelui de Productivitate, inclusiv stabilirea nivelului productivității muncii în Republica Moldova, propunînd recomandări ce permit coeziunea acestui indicator în toate regiunile țării.

Semnificația teoretică și valoarea aplicativă a lucrării poate fi abordată prin prisma unui interes deosebit, deoarece tema productivitatea muncii este foarte puțin cercetată de comunitatea savanților autohtoni; rezultatele obținute din adaptarea modelului Matricea Hard la realitățile Republicii Moldova pot servi la resetarea Strategiei Moldova 2020, elaborate de Guvernul Republicii Moldova; lucrarea propune fundamentarea și promovarea mai multor factori de creștere a productivității muncii, care ar contribui la trecerea țării noastre de la etapa de dezvoltare economică bazată pe factori la cea bazată pe bunăstare.

Implementarea rezultatelor științifice: cele mai importante rezultate ale cercetării științifice au fost implimentate în proiectul instituțional 11.817.08.81A, Optimizarea politicilor de creștere economică în procesul integrării Republicii Moldova în Uniunea Europeană, 2011-2014, proiectul în cadrul Programului de Stat, Creșterea economică durabilă în Republica Moldova prin asigurarea stabilității sistemului financiar național în contextul integrării regionale, 2011-2014, ASEM, Proiectul internațional Jean Monnet „EU2INNO, nr. ref. 2016/2332-574680-EPP- 1-2016-1MD-EPPJMO-CHAIR”, în activitatea AGEPI, S.A Bucuria.

ANNOTATION

Popa Marina: "Factors of increasing labor productivity in the condition of internationalization of national economies", PhD thesis in economics, specialty 521.02 - World Economy; International Economic Relations, Chisinau, 2018

Thesis structure: introduction, three chapters, conclusions and recommendations, bibliography of 200 titles, 157 pages of main text, including 98 figures, 30 tables, 15 formulas and 24 annexes. Research carried out is reflected in 12 scientific publications.

Keywords: labor productivity, factors of labor productivity, internationalization, the Hard Matrix, productivity index, innovation, creativity, creative products, the determinants of happiness, factor-based economy, investment-based economy, welfare, correlation of indicators, economic competitiveness.

Field of study: World Economy; International Economic Relations

The thesis aims to identify and establish the heterogeneity of labor productivity growth factors through the research of specific types of determinants of increasing labor productivity at different stages of the development of national economies.

Objectives of the thesis: the research of theories, the identification and contribution of various economic and social factors to increasing labor productivity; the evolution of labor productivity in the countries and its impact on economic growth; identification by the correlation method and the HARD matrix of the country-specific determinants of factors of growth or stagnation in labor productivity; researching the factors of the increase of labor productivity in the Republic of Moldova.

Scientific novelty and originality: Identifying and completing the factors of increasing labor productivity specific to each stage of economic growth, from the factor-based economy to the economy based on well-being and happiness (completing Stater's economic development stages proposed by Porter); Redefining the human factor involved in economic activity by moving from "HomoEconomicus" to "HomoTalentusLearnability"; Identifying the determinants of labor productivity based on the trinom: "competitiveness-innovation-productivity", using the "method of correlating the economic indicators" and the method proposed by the European Commission, the "Hard Matrix"; Identifying the Productivity Index (IP) in different stages of the national economy's development: Factor Driven, Efficiency Driven, Innovation Driven; The use of the method of correlation between economic indicators and the Hard Matrix method for determining the factors for increasing labor productivity in the Republic of Moldova.

Important scientific issue solved is to determine the factors of the increase of labor productivity at different stages of development of the national economies, using the method of correlation of the economic indicators, the Hard Matrix Method and the Productivity Index, establishing the level of labor productivity in the Republic of Moldova, proposing recommendations that allow the cohesion of this indicator in all regions of the country.

Theoretical and practical value can be approached from the point of view of a particular interest, because the labor productivity is very little researched by the community of the local scientists; The results obtained from the adaptation of the Hard Matrix Model to the realities of our country can serve to reset the Moldova 2020 Strategy developed by the Government of the Republic of Moldova; The paper proposes to substantiate and promote more factors of labor productivity growth, which would contribute to the transition of our country from the stage of economic development based on factors to the one based on welfare.

Implementation of scientific results: the most important results of the scientific research were implemented in the institutional project 11.817.08.81A, Optimization of the economic growth policies in the process of Moldova's integration into the European Union, 2011-2014, and the project: Sustainable Economic Growth in the Republic of Moldova By ensuring the stability of the national financial system in the context of regional integration, 2011-2014, ASEM, The Jean Monnet International Project "EU2INNO, no. ref. 2016 / 2332-574680-EPP-1-2016-1MD-EPPJMO-CHAIR", in the work of AGEPI, S.A Bucuria.

АННОТАЦИЯ

к докторской диссертации Попа Марины «Факторы повышения производительности труда в условиях интернационализации национальных экономик», специальность 521.02 - Мировая экономика; Международные экономические отношения, Кишинев, 2018

Структура диссертации: введение, три главы, общие выводы и рекомендации, библиография, включающая 200 источников, 157 страниц основного текста, 98 фигур, 30 таблиц, 15 формул и 24 приложений. Результаты исследований были опубликованы в 12 научных работах.

Ключевые слова: производительность, производительность труда, факторы производительности труда, интернационализация, инновации, креативность, креативные продукты, благосостояние, корреляция показателей.

Область исследования: Мировая экономика и международные экономические отношения.

Целью исследования является идентификация и установление неоднородности факторов повышения производительности труда с точки зрения конкретных видов исследований, определяющих рост производительности труда на различных этапах развития национальных экономик.

Задачи исследования: определение, выявление, анализ и содействие различных экономических и социальных факторов повышения производительности труда; рост производительности труда в странах мира и его влияние на экономический рост; исследование факторов роста производительности труда в Молдове.

Научная новизна и оригинальность работы состоит в: идентификации, иерархизации и дополнении факторов повышения производительности труда, характерных для каждой стадии экономического роста, от экономики, основанной на факторах до экономики, основанной на благополучии и счастье; переосмысление человеческого фактора в хозяйственной деятельности за счет перехода от «HomoEconomicus» к «HomoTalentusLearnability»; выявление факторов, определяющих производительность труда, основанных на триноме «конкурентоспособность-инновации-производительность», используя «метод корреляции экономических показателей» и метод, «Matrix Hard»; идентификация Productivity Index (PI) на разных этапах развития национальных экономик: Factor Driven, Efficiency Driven, Innovation Driven; использование метода корреляции экономических показателей и метода «Matrix Hard» для определения факторов повышения производительности труда в Молдове.

Значимость научной проблемы состоит в определении факторов роста производительности труда на разных этапах развития народного хозяйства, используя метод корреляции экономических показателей, метод «Matrix Hard» и Productivity Index, включая установление уровня производительности труда в Республике Молдова, предлагая рекомендации, позволяющие обеспечить сплоченность этого показателя во всех регионах страны.

Теоретическая и практическая значимость работы вызывает особый интерес, в связи с тем, что тема производительности труда очень редко встречается в исследованиях местных ученых; результаты адаптации модели Matrix Hard могут служить для улучшения Стратегии Молдовы 2020; разработка и продвижение факторов роста производительности труда, которые будут способствовать переходу нашей страны от стадии экономического развития на основе факторов, к основанной на благосостоянии.

Внедрение научных результатов: наиболее важные результаты научных исследований были реализованы в проекте 11.817.08.81A, Оптимизация политики экономического роста в процессе интеграции Молдовы в Е.С., проект Устойчивый экономический рост в Р.М. посредством обеспечения стабильности национальной финансовой системы в контексте региональной интеграции, 2011-2014 годы, ASEM, Международный проект "EU2INNO, EPPJMO-CHAIR", в работе AGEPI, S.A Bucuria.

POPA MARINA

**FACTORII CREȘTERII PRODUCTIVITĂȚII MUNCII ÎN
CONDIȚIILE INTERNAȚIONALIZĂRII ECONOMIILOR
NAȚIONALE**

**Specialitatea: 521.02. ECONOMIE MONDIALĂ; RELAȚII
ECONOMICE INTERNAȚIONALE**

Autoreferatul tezei de doctor în științe economice

Aprobat spre tipar:
Hîrtie ofset. Tipar ofset. Tiraj 30 ex.
Coli de tipar:
1,0 Comanda nr. 72

Formatul hîrtiei: 42*97 1/16

Departamentul Editorial-Poligrafi al
Academiei de Studii Economice a Moldovei
Str. Mitropolit Gavriil Bănulescu-Bodoni 59,
MD-2005, Chișinău